

Selma Şen, Benay Oğuz Gülşen, Gözde Sezer, Seçil Köken Durgun

Manisa Celal Bayar University, Manisa-Turkey

selmasen77@gmail.com; benayogz@gmail.com;

gozdesezer94@hotmail.com; secil_koken_@hotmail.com

DOI	http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2019.14.3.1B0076	
ORCID ID	0000-0002-2815-7929	0000-0003-0804-4609
	0000-0003-2961-9221	0000-0002-0426-0139
CORRESPONDING AUTHOR	Seçil Köken Durgun	

EBELİK ÖĞRENCİLERİNİN AİLE PLANLAMASI TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

ÖZ

Bu çalışma, topluma aile planlaması konusunda danışmanlık yapacak olan ebelik öğrencilerinin, aile planlaması yöntemleri konusuna tutumlarını saptamak amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı olarak planlanan araştırma, 1-23 Mart 2018 tarihleri arasında Manisa Celal Bayar Üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü'nde çalışmaya katılmaya gönüllü 1., 2., 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 279 öğrenci ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında, öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ve görüşlerini içeren form, ikinci bölümde ise "Aile Planlaması Tutum Ölçeği" uygulanmıştır. Aile planlaması tutum ölçeği toplam puan ortalamasının 137.07±17.60 olduğu saptanmıştır. Gelecekte bu konuda danışmanlık yapacak olan ebelik öğrencilerinin tutum puanlarının sınıf düzeylerine göre arttığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin sınıfları ile Aile Planlaması Tutum Ölçeği arasında yapılan One-Way ANOVA testi sonucunda, istatistiksel olarak anlamlı bir fark elde edilmiştir (p<0.01). Yapılan ileri analiz sonucunda; anlamlı farkın 4. Sınıf öğrencilerinden kaynaklandığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile Planlaması, Ebelik, Öğrenci, Tutum, Bilgi

DETERMINATION OF FAMILY PLANNING ATTITUDES OF MIDWIFERY STUDENTS

ABSTRACT

This study was carried out to determine the attitudes of midwifery students on family planning methods that will provide counseling for family planning. The study, which was planned as descriptive, was carried out on 1-23 March 2018 in Manisa Celal Bayar University, Faculty of Health Sciences Midwifery Department with 279 students who were volunteers in 1st, 2nd, 3rd and 4th class. In the collection of data, the form of the socio-demographic characteristics and opinions of the students and the "Family Planning Attitude Scale" were applied in these part. The mean total score of the family planning attitude scale was found to be 137.07±17.60. It has been determined that the attitude scores of midwifery students who will be advising on this subject in the future are increasing according to their class levels. As a result of the One-Way ANOVA test conducted between the students' classes and the Family Planning Attitude Scale, a statistically significant difference was found between them (p<0.01). As a result of the other analysis, among the mean scores of the Family Planning Attitude Scale; It was determined that the group with meaning difference was 4th grade students.

Keywords: Family planning, Midwifery, Student, Attitude, Information

How to Cite:

Şen, S., Oğuz Gülşen, B., Sezer, G. ve Köken Durgun, S., (2019). Ebelik Öğrencilerinin Aile Planlaması Tutumlarının Belirlenmesi, **Medical Sciences (NWSAMS)**, 14(3):146-153, DOI: 10.12739/NWSA.2019.14.3.1B0076.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Bütün çiftlerin ve bireylerin istedikleri zaman ve sayıda, sağlıklı aralıklarla çocuk sahibi olmaları, istemedikleri zaman da bu gebeliklerin önlenmesi, aile planlamasının amacıdır. Pek çok yöntemden hangisinin en uygun olacağı kişiden kişiye farklılık göstermektedir. Bu nedenle gebelikten korunmak isteyen bireylerin ebelere danışarak, kendileri için en uygun aile planlaması yöntemini seçmeleri ve kullanacakları yöntem hakkında tam bilgi sahibi olmaları çok önemlidir [1 ve 4]. Aile planlaması yöntemlerinin kabullenilmesi ve yaygınlığının artması, doğru bilgi verme, dinleme ve sözsüz iletişimle yaratılan rahat bir konuşma ortamı ile sağlanır. Kişilerin, bilinçli olarak kendi seçtiği yöntemi uygulaması en etkili yoldur. Ebelerin görevlerinden biri, çiftlere gereksinimleri doğrultusunda aile planlaması eğitim ve danışmanlığı yapması, bireyleri farklı seçenekler konusunda bilgilendirerek, kendilerine uygun olan yöntemi seçmelerine yardımcı olmaktır. Bunun sonucu olarak aşırı doğurganlığın hem kadın sağlığına hem de ülke ekonomisine olan olumsuz etkileri azaltılarak kadın ve toplum sağlığının iyileştirilmesine katkıda bulunulacaktır [5]. Bunu başarabilmek için de aile planlaması konusunda ebelerin tam bilgi, eğitim ve araçlara sahip olması gerekmektedir. Ebenin etkili danışmanlık konusunda yetiştirilmesine zaman ayırmak, programın başarısına katkı sağlamaktadır [3 ve 6].

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

İstenmeyen/plansız gebeliklerin kadın ve çocuk sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri bilinmesine rağmen, hala oranlarının yüksek olduğu görülmektedir. Bu gebeliklerin önlenmesi için ilk seçenek olarak etkili kontraseptif yöntemler tercih edilmelidir. Kadınlara verilecek eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin planlanması ve bu hizmetlerin etkin bir şekilde sunulması için aile planlaması faaliyetlerinde anahtar rol oynayan sağlık personelinin, kişilere aile planlaması hizmetlerinin kullanımına ilişkin bilgi vermesi, verilen hizmetlerin uygulanabilirliğinin değerlendirilmesi, danışmanlık hizmetleri sırasında bireysel ve toplumsal özelliklere dikkat edilmesi gerekmektedir [7]. Bu konulara ilişkin eğitim çalışmalarında sağlık personelinin etkili ve başarılı olabilmeleri için yeterli düzeyde bilgi ve eğitim becerisine sahip olmaları gereklidir. Tüm sağlık personelinin aile planlaması konusunda eğitilmiş olması, kendilerinin de uygun ve etkili bir aile planlaması yöntemi kullanmalarını sağlayacaktır. Ayrıca, sağlık personelinin kendisinin de etkili modern bir aile planlaması yöntemi kullanması sağlık personelinin yaptığı işe inandığını gösterecektir [8]. Bu bağlamda çalışma, topluma aile planlaması konusunda danışmanlık yapacak olan ebelik öğrencilerinin, aile planlaması yöntemleri konusuna bakış açılarını ve tutumlarını saptamak amacıyla yapılmıştır.

3. MATERYAL VE METOD (MATERIAL AND METHODS)

Tanımlayıcı ve kesitsel olarak planlanan araştırmanın evrenini, 1-23 Mart 2018 tarihleri arasında Manisa Celal Bayar Üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, 1., 2., 3. ve 4. sınıflarda öğrenim gören 328 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup, gönüllü olan ebelik öğrencileri araştırmaya dahil edilmiştir (n:279). Çalışmaya katılım oranı %85'tir. Araştırmanın uygulamasına başlamadan önce Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Yerel Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır. Araştırmanın uygulanabilmesi için Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölüm Başkanlığı'ndan yazılı izin ve araştırmaya katılan öğrencilerden sözel izin alınmıştır.

Verilerin toplanmasında iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. İlk bölümde araştırmacılar tarafından literatür taranarak geliştirilen, 18 sorudan oluşan sosyodemografik form, ikinci bölümde ise Aile Planlaması Tutum Ölçeği uygulanmıştır [9 ve 10]. Aile Planlaması Tutum Ölçeği, Örsal ve Kubilay tarafından 2006 yılında geliştirilmiştir. Ölçek 5'li likert tipinde olup, toplam 34 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten en az 34, en fazla 170 puan alınabilmektedir. Ölçek puanları arttıkça, aile planlaması tutumu da pozitif yönde artmaktadır. Ölçeğin "toplumun ile planlamasına ilişkin tutumu", "aile planlaması yöntemlerine ilişkin tutum" ve "doğuma ilişkin tutum" olmak üzere üç alt boyutu bulunmaktadır. Ölçeğin alt boyutlarından "Toplumun Aile Planlamasına İlişkin Tutumu" nu oluşturan madde sayısı 15'dir ve bu alt boyuttan en az 15 en fazla 75 puan alınabilmektedir. "Aile Planlaması Yöntemlerine İlişkin Tutumu" nu oluşturan madde sayısı 11'dir. Bu alt boyuttan en az 11 en fazla 55 puan alınabilmektedir. Ölçeğin "Doğuma İlişkin Tutum" alt boyutunun madde sayısı 8'dir ve bu alt boyuttan en az 8 en fazla 40 puan alınabilmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0.90'dur. Bu çalışmada 0.76 bulunmuştur. Araştırmanın verileri, çalışmayı yürüten araştırmacılar tarafından, çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerle yüz yüze görüşme tekniği uygulanarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi, SPSS 23.0 paket programında, tanımlayıcı istatistiksel analizlerinden sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, Student-t testi, One-Way ANOVA testi ve Kruskal Wallis testi ile yapılmıştır. Öğrencilerin Aile Planlaması Tutum Ölçeği puanlarının normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için Kolmogorov-Smirnov testi yapılmış ve normal dağılıma uygunluk gösterdiği belirlenmiştir. Çalışmanın sınırlılığı, sadece bir üniversitede öğrenim gören ebeklik öğrencilerinde yürütülmesidir. Bu nedenle çalışmadan elde edilen sonuçlar, Türkiye'deki tüm ebeklik öğrencilerine genellenemez. Ayrıca bu çalışmada veri toplamak amacıyla anket formunun kullanılması, öğrencilerin yanıtlarını ankette yer alan ifadeler ile sınırlamıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA (RESULTS AND DISCUSSION)

Tablo 1'de ebeklik öğrencilerinin sosyodemografik özellikleri verilmiştir. Öğrencilerin yaş ortalamasının 20.4±1.98, %73.5'inin orta gelir düzeyinde, %96.1'inin medeni durumunun bekâr olduğu saptanmıştır. En yüksek katılım oranının %28 ile birinci sınıf öğrencilerinde, en düşük katılım oranını %21.1 ile son sınıf öğrencilerinde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri
(Table 1. Sociodemographic characteristics of students)

Sosyodemografik Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)	APTÖ Ort+SS	İstatistiksel Analiz
Yaş Grupları	17-20 Yaşları Arası	156	55.9	132.77±16.60
	21 Yaş ve Üzeri	123	44.1	142.56±17.42
Yaş Ortalaması	20.47±1.98 (Min:17, Max:37)			
Sınıf	1	78	28.0	127.73±15.60
	2	69	24.7	135.63±13.63
	3	73	26.2	142.06±16.54
	4	59	21.1	144.91±19.79
Sosyo-ekonomik Düzey	Düşük	55	19.7	132.94±18.16
	Orta	205	73.5	138.60±17.55
	Yüksek	19	6.8	133.10±14.95
Medeni Durum	Bekar	270	95.2	136.90±17.73
	Nişanlı	6	2.6	148.83±12.82
	Evli	3	2.2	131.66±3.05

Tablo 2’de araştırmaya katılan ebelik öğrencilerinin aile planlaması yöntemlerini duyma ve bilme durumları yer almaktadır. Öğrencilerin en fazla duyduğu yöntemlerin kombine oral kontraseptif (%97.1) ve kondom (%96.1) olduğu saptanmıştır. Yöntemleri bilme durumlarına bakıldığında ise ilk iki sırayı aynı oran (%87.5) ile kombine oral kontraseptif ve kondom’un aldığı görülmüştür. Aydın ve arkadaşları (1993) Erciyes Üniversitesi son sınıf kız öğrencileri ile yaptıkları çalışmada; öğrencilerin %63.7’sinin kombine oral kontraseptif, %58’inin Rahim İçi Araç (RİA), %53.3’ünün kondom, %20’sinin takvim yöntemini bildiğini saptamışlardır [11]. Bu çalışmada yöntemleri bilme oranlarının yüksek olması hem ebelik lisans eğitimi sırasında aile planlaması dersi almalarına hem de tüm ebelik öğrencilerinin hepsinin kızlardan oluşması ile açıklanabilir.

Ülkemizde doğum hızının yüksek olduğu bilinen bir gerçektir. Bu hızı düşürmek için, etkili aile planlaması yöntemlerinin doğru ve sürekli olarak kullanılması gerekir. Bunların kullanılmasının; anaçocuk sağlığı ve toplumun genel sağlığı açısından birçok yararları vardır [8]. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) kadınların aile planlamasına karşı tutumunu etkileyecek olan eğitimlerin tüm sağlık personelinin sorumlulukları içerisinde yer aldığını belirtmesine karşın, aile planlaması yöntemlerinin yaygınlaşması ile birlikte ebelerin rollerinin arttığı görülmektedir [12]. Bu nedenle ebelik mesleğini gerçekleştirecek olan bugünün öğrencilerinin aile planlaması yöntemleri konusunda yetkin olmaları önemlidir. Ancak Tablo 2’de görüldüğü gibi yöntemlerin bilinme oranları, duyulma oranlarına göre düşüktür. Bu da, öğrencilerin yöntemleri sadece isim olarak bildiğini, etki mekanizması, kullanım koşulları vb. içeriğinin özümsemediğini göstermektedir. Özalp ve arkadaşlarının (2012) çalışması da aynı bulguyu destekler niteliktedir. Gençler her ne kadar modern aile planlaması yöntemlerini bildiklerini ifade etmiş olsalar da bu yöntemlerin etkilerini değerlendirmeleri istendiğinde oldukça yetersiz sonuçlara ulaşmıştır [4].

Tablo 2. Öğrencilerin aile planlaması yöntemlerini duyma ve bilme durumları
(Table 2. Hearing and information of students on the methods of family planning)

Aile Planlaması Yöntemi*	Duyma Durumu				Bilme Durumu			
	Evet		Hayır		Evet		Hayır	
	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)	Sayı (n)	Yüzde (%)
Kombine Oral Kontraseptif	271	97.1	8	2.9	244	87.5	35	12.5
Aylık Enjeksiyon	242	86.7	37	13.3	208	74.6	71	25.4
RİA	247	88.6	32	11.4	210	75.3	69	24.7
Kondom	268	96.1	11	3.9	244	87.5	35	12.5
Spermisid	128	45.9	151	54.1	98	35.1	181	64.9
Sterilizasyon	161	57.7	118	42.3	126	45.1	153	54.9
Takvim Yöntemi	212	76.0	67	24.0	177	63.4	102	36.6
Geri Çekme	184	65.9	95	34.1	161	57.7	118	42.3

*Araştırma literatürde yer alan, en fazla bilinen yöntemler üzerinden yapılmıştır

Tablo 3’de ebelik öğrencilerinin sınıflara göre aile planlaması tutum ölçeği puan dağılımları, Tablo 4’te ise bazı sosyodemografik özellikleri ile aile planlaması tutum ölçeği puan ortalamaları karşılaştırılmıştır. Aile planlaması tutum ölçeği toplam puan ortalamasının 137.07±17.60 olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre araştırmaya katılan ebelik öğrencilerinin olumlu aile planlaması tutumu olduğu söylenebilir. Ölçek alt boyut puan ortalamalarına bakıldığında ise, toplumun aile planlamasına ilişkin tutum puan ortalamasının 58.23±6.88, aile planlaması yöntemlerine ilişkin tutum puan ortalamasının 33.81±6.94, doğuma ilişkin tutum puan

ortalamalarının 40.43±6.35 olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin sınıfları ile aile planlaması tutum ölçeği puan ortalaması arasında yapılan One-Way ANOVA testinin sonucunda, istatistiksel olarak anlamlı fark elde edilmiştir ($f=15.40$, $p<0.01$). Anlamlı farklılık gösteren grubun dördüncü sınıf öğrencileri olduğu post-hoc test ile belirlenmiştir. Bu sonuç, öğrencilerin aile planlaması hakkında ders alana kadar bu konuda yeterli bilgiye ulaşmadığını ve verilen eğitimin öğrenmeye olumlu katkısı olduğunu düşündürmektedir. Tablo 4'e göre araştırma grubunun aile planlaması tutum ölçeği puanları ile yaş, annenin eğitim durumu ve ideal çocuk sayısı arasında anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Literatürde bu bulguları destekler nitelikte çalışmalar mevcuttur [13 ve 16]. Karabulutlu ve Kılıç'ın (2011) Sağlık Yüksekokulu'nda öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada, öğrencilerin çoğunluğunun cinsel sağlık/üreme sağlığı konusundaki bilgi düzeylerini yüksek olduğu bulunmuştur [13]. Çalıkoğlu ve arkadaşlarının (2017) Tıp Fakültesi 1. ve 6. sınıf öğrencileri ile aile planlaması ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmek amacı ile yaptığı çalışmada, birinci ve son sınıflar arasında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır [14]. Dinç ve arkadaşlarının (2018) Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören üniversite öğrencilerinin cinsellik ve üreme sağlığı konusundaki bilgi, görüş ve davranışlarının belirlenmesi amacı ile yaptığı çalışmada, öğrencilerin cinsel sağlık ve aile planlaması konularında yeterince bilgiye sahip olmadıkları saptanmıştır [15]. Taşçı'nın (2007) Sağlık Yüksekokulu Sağlık Memurluğu bölümü öğrencileri ile yaptığı çalışma sonuçları bu araştırmanın bulguları benzer seyretmiştir. Her iki çalışmada da devam ettikleri sınıf ve aile planlaması ile ilgili bilgi alma durumları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Yaş değişkeni, aile planlaması yöntemlerine bakışı anlamlı şekilde etkilemiştir ($p<0.05$) [16]. Çalışma sonucunda aile planlaması tutumunu etkileyen diğer değişkenler ise anne eğitim durumu ve ideal çocuk sayısı olmuştur (Tablo 4).

Tablo 3. Öğrencilerin aile planlaması tutum ölçeği puan ortalamalarının sınıflara göre dağılımları
(Table 3. Distribution of according to classes students family planning attitude scale score averages)

Aile Planlaması Tutum Ölçeği	Ebelik Bölümü Sınıfları				Genel (n:279)	
	1. Sınıf (n:78)	2. Sınıf (n:69)	3. Sınıf (n:73)	4. Sınıf (n:59)		
	Ort+SS	Ort+SS	Ort+SS	Ort+SS	Ort+SS	Ort+SS
Toplumun Aile Planlamasına İlişkin Tutumu	56.30±7.33	58.33±5.34	59.93±6.33	58.55±7.96	58.23±6.88	3.67/0.13
Aile Planlaması Yöntemlerine İlişkin Tutum	30.39±6.60	32.78±5.87	35.10±6.62	37.93±6.50	33.81±6.94	17.06/0.00
Doğuma İlişkin Tutum	36.47±5.77	40.00±5.26	42.35±5.66	43.81±6.28	40.43±6.35	22.04/0.00
Toplam Ölçek Puanı	127.73±15.60	135.63±13.63	142.06±16.54	144.91±19.79	137.07±17.60	15.40/0.00

* One-Way ANOVA Testi f değeri

Tablo 4. Öğrencilerin bazı sosyodemografik özellikleri ile aile planlaması tutum ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılması
(Table 4. Comparison of some sociodemographic characteristics and family planning attitude scale mean scores of students)

Tanımlayıcı Özellik		Toplam Ölçek Puanı	t*/x ² **	p
Yaş	Ortalamanın altı (n:156)	132.77±16.60	t:-4.779	0.00
	Ortalamanın üstü (n:123)	142.56±17.42		
Medeni Durum	Bekar (n:269)	136.90±17.73	x ² :1.492	0.22
	Evli (n:3)	131.66±3.05		
	Nişanlı (n:6)	148.83±12.82		
Gelir Durumu	Gelir giderden az (n:55)	132.94±18.16	x ² :2.791	0.06
	Gelir gidere denk (n:204)	138.60±17.55		
	Gelir giderden fazla (n:19)	133.10±14.95		
Anne Eğitim Durumu	Okuryazar değil (n:12)	140.41±21.09	x ² :3.745	0.01
	Okuryazar (n:109)	139.73±15.15		
	İlkokul ve ortaokul (n:99)	137.64±19.71		
	Lise ve üzeri (n:58)	130.56±16.17		
Kardeş Sayısı	Yok (n:102)	139.07±17.38	x ² :2.497	0.08
	1 kardeş (n:113)	137.66±18.33		
	2 ve üzeri kardeş (n:63)	132.92±16.27		
İdeal Çocuk Sayısı	1 çocuk (n:5)	136.00±22.43	x ² :4.828	0.00
	2 çocuk (n:123)	141.19±17.87		
	3 çocuk (n:119)	134.59±16.76		
	4 ve üzeri çocuk (n:29)	129.96±15.13		

*Student t Testi t değeri

**Kruskal Wallis Testi x² değeri

Aile planlaması hizmetlerinde istendik düzeye ulaşmak için iyi eğitilmiş kişiler tarafından danışmanlık yapılmalıdır. Bahsi geçen iyi eğitilmiş kişilerin lisans mezunu ebeler olduğu açıktır. Lisans düzeyinde verilen aile planlaması eğitimi ile hem yöntemlere ilişkin bilginin arttığı hem de tutumun olumlu yönde ilerlediği görülmektedir. Bu konuyla ilgili eğitim öncesi ve sonrası tutumu değerlendiren çalışmalara rastlanmaktadır [8, 10, 17 ve 20]. Bu çalışma sonuçlarına göre kadınlara verilen aile planlaması eğitimin aile planlaması tutumunu ve bilgi düzeylerini pozitif yönde etkilediği saptanmıştır. Tutumu etkileyen faktörlerden biri olan eğitimin, sadece öğrencilerin değil tüm toplumun bakış açısını değiştirebilecek güce sahip olduğu görülmüştür. Gelecekte bu konuda kadınlara danışmanlık yapacak olan öğrenci ebelerin, daha özveri ile yaklaşımlarını sağlayacak olan farkındalık gelişimi önemlidir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS)

Gelecekte bu konuda danışmanlık yapacak olan ebelik öğrencilerinin tutum puanlarının sınıf düzeylerine göre arttığı tespit edilmiştir. Etkili danışmanlık becerilerini arttırmak için ebelik eğitiminde aile planlaması bilincini arttırmak önerilmektedir. Öğrencilere, aile planlaması konularında, örgün eğitim kapsamında daha fazla yer verilmelidir.

NOT (NOTICE)

Bu çalışmanın 05-08 Eylül 2018 tarihleri arasında Priştine-Kosova'daki Uluslararası Bilim Sempozyumu'nda (ISS2018) sözlü sunumu yapıldı ve yeniden düzenlemeleri yapılarak genişletildi.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Mayda, S.A., Arslan, T., Bozkurt, H., Dedeli, İ. ve Özkan, M., (2005). Düzce İli Kalıcı Konutlar Bölgesinde 15-49 Yaş Arası Kadınlarda Yöntem Kullanma Oranları ve Tercih Nedenleri. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, Cilt:4, Sayı:5.

2. Daymaz, D., Güner, P. ve Özvarış, Ş.B., (2015). Aile Planlaması. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Toplum İçin Bilgilendirme Sunumları. Erişim Tarihi:09.11.2018 <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/diger/toplumayonelik/ap.pdf>.
3. Kaya, H., Tatlı, H., Açık, Y. ve Deveci, S.E., (2008). Bingöl İli Uydukent Sağlık Ocağı Bölgesindeki 15-49 Yaş Kadınların Aile Planlaması Yöntemi Kullanım Düzeyinin Belirlenmesi. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Tıp Dergisi, 22(4):185-191.
4. Özalp, S., Tanır, H.M., Ilgın, H., Karataş, A. ve Ilgın, B., (2012). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp ve Mühendislik Fakültesi Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar ve Aile Planlaması Konusundaki Bilgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi. Düzce Tıp Dergisi, 14(3):18-21.
5. Erenel, A.Ş., Kavlak, T. ve Bingöl, B., (2011). Kadınların Doğum Sonrası Altı Ay Sonunda Aile Planlaması Yöntemi Kullanma Durumu. Van Tıp Dergisi, 18(2):68-76.
6. T.C Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü. (2005). Ulusal Aile Planlaması Hizmet Rehberi, Erişim Tarihi: 03.10.2018. http://www.istanbul saglik.gov.tr/w/sb/halksag/belge/mevzuat/ulus_aile_plan_hizmet_rehberi2_cilt.pdf
7. Uçtu, A.K., Karakoç, H. ve Özerdoğan, N., (2018). Evlendirme Dairesine Başvuran Kadınların Aile Planlaması Yöntem Kullanımı ve Hizmet Alımına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 7(1):12-21.
8. Toker, S.O., (2005). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Aile Planlaması Hakkında Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Aile ve Toplum, 2(9).
9. Orsal, O. and Kubilay, G., (2007). Developing Family Planning Attitude Scale. Journal of İstanbul University School of Nursing. 15(60):155-164.
10. Tezel, A., Gönenç, İ.M., Akgün, Ş., Karataş, D.Ö. ve Yıldız, T.A., (2015). Kadınların Aile Planlamasına Yönelik Tutumları ve Etkileyen Faktörler. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 18(3):181-188.
11. Aydın, T., Aykut, M. ve Öztürk, Y. (1993). Erciyes Üniversitesinde Okuyan Son Sınıf Kız Öğrencilerin Ana-Çocuk Sağlığı Konusundaki Bilgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi. III. Halk Sağlığı Günleri. Kayseri. Erciyes Üniversitesi Yayınları, (46):206-211.
12. Okumuş, H., (?). Aile Planlaması Hizmetlerinde Ebe ve Hemşirelerin Günümüzdeki Konumu, Erişim Tarihi: 09.11.2018. <http://dergipark.gov.tr/download/issue-file/8644>
13. Karabulutlu, Ö. ve Kılıç, M., (2011). Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 14(2):39-45.
14. Çalikoğlu, E.O., Bedir, B., Yılmaz, S. ve Aydın, A., (2017). Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Aile Planlaması ve Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar İle İlgili Sağlık Bilgileri. Family Practice & Palliative Care, 2(2):12-17.
15. Dinç, A., Söğüt, S. ve Cangöl, E., (2018). Üniversite Öğrencilerinin Cinsellik ve Üreme Sağlığı Konusundaki Bilgi, Görüş ve Davranışları. Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi, (13):46-57. Doi:10.17367/JACSD.2018.2.77.
16. Taşçı, K.D., (2007). Sağlık Memurluğu Öğrencilerinin Erkeğe Yönelik Aile Planlaması Yöntemlerini Kullanmaya İlişkin

-
- Görüşleri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 10(1):67-76.
17. Kökcü, A.T., (2010). TSK'nin Bir Eğitim Birliğinde Verilmekte Olan Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması Eğitimlerinin Bu Alandaki Etik Sorunlar Üzerine Etkisi. Doktora Tezi. Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
 18. Sezer, N.Y., Öztürk, D. ve Gönenç, İ.M., (2012). Dördüncü Sınıf Ebelik ve Hemşirelik Öğrencilerinin Doğum Sonu Cinsel Sağlık Yönetimine İlişkin Bilgi ve Tutumları. Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi, 1(3):165-181.
 19. Gılıç, E., Ceyhan, O. ve Özer, A., (2009). Niğde Doğumevi'de Doğum Yapan Kadınların Aile Planlaması Konusundaki Bilgi Tutum ve Davranışları. Fırat Tıp Dergisi, 14(4):237-241.
 20. Apay, S.E., Nazik, E., Özdemir, F. ve Pasinlioğlu, T., (2010). Kadınların Aile Planlamasına İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 13(3):1-7.